

"מפרי הארץ"

פרשת ראה

"מקץ שבע שנים תלשלה למקצה"

"שמיטה זכר למעשה בראשית זכר לשבת שלעתידי לבא"

רבינו בחיי פרשת ראה : וזה לשונו "תעשה שמטה" {מהו הלשון תעשה שמיטה ?} אומר רבינו בחיי שהוא כלשון: (לעיל ה, טו) "לעשות את יום השבת", והכונה שתשבות כאן וכאן, ביום השבת ממלאכה, ובשנת השמטה מעבודת קרקע, והענין אחד בקדושת השביעיות, זה בימים וזה בשנים, והיובלות ובשמיטות, וכבר נתבאר זה בסדר בהר סיני (ויקרא כה, ב).

הרמב"ן פרשת ראה {במקום} : כותב כך: מקץ שבע שנים תעשה שמטה - הנכון בעיני, שיזהיר על שנת השבע עצמה שנעשה אותה שמטה בחריש ובקציר {היינו} , כמו שאמר (שמות כג יא) "והשביעית תשמטנה ונטשתה", וזה טעם "תעשה שמטה" שתשבות, כדרך לעשות את יום השבת (לעיל ה טו). וקצר באסור הזריעה והזמירה שכבר הזכירם בביאור (ויקרא כה ד), אבל הוסיף לבאר כי היא שמיטה לה' גם בהשמת כספים. וזה טעם כי קרא שמיטה לה' - שהיא שבת לה' וכל המעשים ישבותו, וכבר רמזתי סודה (שם שם ב): [והוא הקשר שבין פרשת בהר לפרשתנו פרשת ראה]

רבינו בחיי {ויקרא פרק כה פסוק ב} ושבתה הארץ שבת לה'. קדש, הקדוש ברוך הוא השביעי בימים ובשנים ובשמטות . קדשו בימים: זה השבת, וקראו שבת, שנאמר: (שמות כ, י) "ויום השביעי שבת לה' אלהיך", קדשו בשנים: זו שמטה, וקראה ג"כ שבת, שנאמר: "ושבתה הארץ שבת לה' ", קדשו בשמטות: זה יובל, וקראו קדש, שנאמר: (להלן פסוק יב) "כי יובל היא קדש תהיה לכם".

רואים כאן את מטרת העשייה שיש בשביתה שהיא לקדש את הזמן, ומכאן ימשיך ויסביר את צורת השביתה המביאה לקידוש הזמן.

וזה לשונו: וכלל הענין הוא שאינו רשאי שינהוג בשדהו ובכרמו מנהג אדון כלל, אלא שיהיו כל פירותיו הפקר לכל העולם ושיזכה בהם אפילו הדיוט שבישראל כמוהו. ולכך צוותה התורה מצוה זו שיהיו כל מיני הממשלה ואדנות שבתחתונים בטלים בעבודת הארץ, כדי שיתבונן האדם בלבו כי אין עקר האדנות והממשלה אלא לאדון הכל ב"ה.

ועל דרך הקבלה: "ושבתה הארץ שבת לה'", כנגד וחד חריב , שהוא כלו שבת ומנוחה לחיי העולמים, והוא העוה"ב שאחר התחייה, וזה טעם השמטה שהארץ היא בטלה וחרבה מכל עבודה בשנה השביעית, ומפני זה החמירה תורה בשמיטה יותר מכל חייבי לאוין וגזר עליה גלות, והוא שכתוב: (ויקרא כו, לד) "אז תרצה הארץ את שבתותיה", וכן שנו חז"ל: (אבות ה, ט) גלות באה לעולם על עיניו הדין ועל שמיטת הארץ. והנה הכופר במצות השמטה ככופר בחידוש העולם ובעוה"ב .

רמב"ן ויקרא פרק כה פסוק ב: והנה בכאן עוררו אותנו בסוד גדול מסודות התורה, כבר רמז לנו ר"א שכתב, וטעם שבת לה' כיום השבת, וסוד ימות עולם רמוז במקום הזה. וכופר אזנך לשמוע מה שאני רשאי להשמיעך ממנו בלשון אשר אשמיעך, ואם תזכה לתבונן. כבר כתבתי בסדר בראשית (בראשית ב ג) כי ששת ימי בראשית הם ימות עולם, ויום השביעי שבת לה' אלהיך כי בו יהיה שבת לשם הגדול, כמו ששינו (תמיד פ"ז מ"ד) בשביעי מה היו אומרים מזמור שיר ליום השבת לעתיד לבא שכולה שבת ומנוחה לחיי העולמים:

רואים כאן גם כן ששביעית היא במהלך זהה לשבת לרמז על השביתה לעתיד לבא.

והנה הימים רמז "לאשר ברא במעשה בראשית", והשנים ירמזו "לאשר יהיה בבריאת כל ימי עולם". ועל כן החמיר הכתוב בשמיטה יותר מכל חייבי לאוין, וחייב הגלות עליה כמו שהחמיר בעריות (לעיל יח כח), שנאמר אז תרצה הארץ את שבתותיה (להלן כו לד). והחזיר הענין פעמים רבות, כל ימי השמה תשבות (שם שם לה), ונאמר והארץ תעזב מהם ותרץ את שבתותיה (שם שם מג), וכן שינו (אבות פ"ה מ"ט) גלות באה על עיניו הדין ועל עוות הדין ועל שמיטת הארץ. מפני שכל הכופר בה אינו מודה במעשה בראשית ובעולם הבא.

יוצא: שיש חלוקה של ימים שנים ושמיטות ולכולם יש שבת, והם מביאים את עם ישראל לימי עולם שהוא עולם הבא . שנזכה לשמור את השבת את השמיטה ואת היובל ולהגיע לימי עולם שהוא עולם הבא .

"מפרי הארץ"

הלכה

אורז זויים

א האם מותר לתת מאכל לאדם, שנראה שלא יברך ?

{כגון טכנאי שבא לביתו לתקן מוצר מסוים ועל פי חזונו החיצונית נראה שלא יברך}

תשובה : א' פסקי תשובות אומר שיברך על אותו דבר ויאכל ממנו והטכנאי יענה אמן .
ב' מנהג העולם להקל כי זה לא נקרא לפני עיור כי אם לא יקנה פה יקנה במקום אחר, היינו שאם הטכנאי צמא ובכול מקרה היה קונה שתיה, מותר לתת לו ואם לא, לא .

ב מי שנמצא בפסוקי דזמרה ורואה שהולך לעבור זמן קר"ש של המג"א, האם יפסיק באמצע פסוד"ז כדי לקרוא קר"ש או יסמוך על זמן קר"ש של הגר"א ?

תשובה : יסמוך על הגר"א {משנ"ב הלכות תפילה סי' ע'}

זוישן משיפוט

א' אדם שהתקלקלה לו מכונת הכביסה הזמין טכנאי לביתו והטכנאי אמר לו שלא שווה לתקן את המכונה, וזרק את המכונה לרחוב והנה שכנו לקח אותה ותיקן בה דבר קטן ביותר וחזרה לפעול. האם בעל המכונה יכול לתבוע את המכונה חזרה ?

תשובה: הדבר תלוי בדין הפקר בטעות, וקשה להוציא מידי המוחזק כיון שהשאלה האם זה שנתן את העצה הוא מזיק או לא, אם בידיים אז הוא ניקרא 'מזיק' ואם הנזק לא היה בידיים הוא 'גרמ' koz1@ozv.co.il ופטר . {עי' קצות החושן קמב'}

ב' אדם שהזמין בעל מקצוע לתקן לו תקלה ובעל המקצוע לא הצליח לתקן את התקלה האם בכל זאת חייבים לשלם לו על הביקור ?

תשובה: הכלל הוא שקבלן שכרו הוא עבור התוצאה שהוא מספק ולא עבור זמן העבודה {בשונה משכיר שמקבל לפי שעות}, ולכן אם הוא לא הצליח לאתר את התקלה לא מגיע לו שכר מצד הדין, כמו כן אם בעל המקצוע איתר את התקלה אלא שהגיע למסקנה שלא שווה לתקן גם צריך לשלם לו כיון שאיתר את התקלה {מקורות - עיין היטב הסוגיא בבא קמא דף קטז.}

אבן העזר

א' מה הדין האם מותר לרכוב על חמור בלי אוכף השו"ע אוסר השאלה אם החשש שנאמר שם הוא גם לזמן מועט ?

תשובה : עדיף להימנע . {עיין נידה דף יד'. בתשב"ץ שם}

ב' האם מגבת או שמיכה מועילה כאוכף או לא ?

תשובה: בפשטות צריך דווקא דבר קשה ושמיכה ומגבת לא עוזר. אבל הרדב"ז נוקט ברמב"ם שמועיל. {עיין דרך אמונה פרק ז' תרומות הלכה ו'}

יורה דעה

א' אדם שרוכב על חמור וחושש שהוא פטר חמור שלא נפדה (הפסק בשו"ע ביורה דעה שכא' שאסור להנות ממנו ללא פדיון) [*אין לומר שבטל ברוב כי הוא דבר שיש לו מתירים.] מה יעשה ירד או ימשיך ?

תשובה : יש מח' בין החזון איש למנחת חינוך החזו"א פסק שיפדה בשווי שה ואילו המנחת חינוך סובר אפילו בשווה פרוטה אם אין לו כסף ורוכב על החמור יקח פרוטה ויזכה לכהן שלא בפניו כהמנחת חינוך ורשאי להמשיך .

{מנחת חינוך מצווה כב' דרך אמונה הלכות בכורות פרק ג'}

ב' אדם שאכל בשר ומסתפק אם כבר עברו שש שעות או לא, האם מותר לו לאכול חלב ?

תשובה : מותר כי הוא מנהג בעלמא ולא דין ובתנאי שלא יכול לברר . {עיין גמ' חולין פרק שמיני וברשב"א וברמב"ם שם}

Beit.horaah.613@gmail.com beisyosefsholem@gmail.com